

Силабус
навчальної дисципліни
Комунікативні процеси в освіті
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА. ЕНЕРГЕТИКА, ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ»
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань А Освіта
спеціальність А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
спеціалізація А5.33 Енергетика, електротехніка та електромеханіка
кваліфікація: бакалавр з професійної освіти (енергетика, електротехніка та електромеханіка)

Викладач (і)	Ольга КУРИЛО
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/index.php?categoryid=30&browse=courses&perpage=20&page=1
Контактний тел.	+380660558391
Е-mail викладача:	olgakurilo1990@gmail.com oy_kurylo@bdpu.org.ua
Графік консультацій	Четвер 17:00-18.20, Субота 13:00-14:20

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
3/90	14	16	60	залік

Семестр: 7

Мова навчання: українська

Ключові слова: комунікація, спілкування, комунікаційні бар'єри, культура мови, мовний етикет, інтерактивне навчання, педагогічне спілкування.

Мета та предмет курсу: формування педагогічної культури спілкування; оволодінні майбутніми фахівцями системою комунікативних знань, умінь, що забезпечують реалізацію функцій, покладених на викладача в цілому, здійснення майбутніми фахівцями професійно-педагогічної комунікації на високому якісному рівні, можливість самореалізації й самовдосконалення

студентів через вербальні, невербальні засоби комунікації з точки зору педагогічної діяльності інженера-педагога.

Компетентності та програмні результати навчання:

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.

ПР 05. Володіти культурою мовлення, обирати оптимальну комунікаційну стратегію у спілкуванні з групами та окремими особами.

ПР 20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПР 25. Забезпечувати рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

Зміст курсу:

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Спілкування як соціально-психологічна і комунікативна категорія

Історія комунікації. Загальна теорія комунікації.

Тема 2. Комунікативний аспект спілкування

Засоби комунікації. Інтерактивний аспект спілкування. Перцептивний аспект спілкування.

Тема 3. Комунікаційні бар'єри

Комунікаційні бар'єри, причини їх виникнення та класифікація. Види комунікаційних бар'єрів.

Тема 4. Теоретична основа вивчення психологічного впливу в процесі спілкування

Вивчення переконання і навіювання в процесі спілкування. Зараження і наслідування як важливі механізми психологічного впливу.

Тема 5. Основні поняття теорії мовної комунікації

Поняття культура мови. Поняття мовний етикет.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Освітнє середовище як простір культуропородження

Характеристики освітніх середовищ. Параметри опису освітніх середовищ. Типологія освітніх середовищ.

Тема 7. Освіта як проєктування

Зміна способу професіоналізму. Сміслообрази проєкту. Космос проєкту. Нові завдання вищої освіти

Тема 8. Комунікація як принцип організації освітнього процесу: інтерактивні методи навчання

Форми комунікації в освітньому процесі. Що таке інтерактивне навчання? Навчальний взаємодія як одиниця освітнього процесу. Приклад інтерактивного навчання - кооперативне навчання. Приклади кооперативного навчання.

Тема 9. Етика ділового спілкування

Поняття етики. Етика ділових відносин. Основні принципи етики ділових відносин. Основні проблеми становлення етики ділових відносин в Україні.

Тема 10. Сутність і структура педагогічного спілкування

Педагогічне спілкування. Діалогічна природа спілкування викладача і навчаються в особистісно-орієнтованій педагогіки. Сутність педагогічної взаємодії. Стили педагогічного спілкування. Педагогічні конфлікти, способи їх попередження та вирішення.

Тема 11. Професійно-педагогічна культура та культура мови викладача

Комунікативні якості і властивості особистості педагога. Комунікативні вміння та здібності педагога. Шляхи і способи розвитку педагогічних здібностей. Педагогічна етика.

Методи навчання: словесні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, ілюстрування), самостійне спостереження, опора на життєвий досвід студента, проблемного викладання (проблемна дискусія), виконання проєктів.

Методи контролю і самоконтролю у навчанні: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, комбіноване опитування, письмовий і тестовий контроль, самоконтроль і самооцінка.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами («Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» («Кодекс доброчесності університетської спільноти Бердянського державного педагогічного університету» (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/kodeks_dobrochesnosti_universytetskoyi_spilnoty_bdpu1.pdf)), а саме: самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика використання штучного інтелекту визначається положенням БДПУ (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/polityka_vykorystannya_shtuchnogo_intelektu_v_osvitnom_u_proczeni_berdyanskogo.pdf), зокрема при підготовці до практичних занять дозволено часткове використання ШІ для структурування матеріалу, підготовки презентацій, перекладання джерел з інших мов, забороняється копіювання та генерація неправдивих фактів, забороняється використовувати в контрольованому середовищі під час проведення заліку.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: освітні платформи інтерактивної взаємодії у форматі відео-конференції ZOOM, Google Meet; віртуальне навчальне середовище Moodle університету, що містить навчально-методичний комплекс дисципліни для ефективної взаємодії, самоосвіти та контролю освітніх результатів здобувачів; Google-сервіси (Keep, документи, презентації, форми, чат, календар, диск); ноутбук HP 255 G9 (6A1A9EA; мультимедійний проектор Optima GT 1080e; екран;

Система оцінювання та вимоги: внутрішня університетська 100-бальна шкала. Після вивчення навчальної дисципліни їх результати конвертуються в шкалу ECTS шляхом ранжування навчальних досягнень.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Узагальнені критерії оцінювання:

- «А», 90–100 балів – здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, уміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, уміє використовувати набуті компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування й нахили;
- «В», 78–89 балів – здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи й задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- «С», 65–77 балів – здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, у цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;
- «D», 58–64 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання й розуміння основних положень; із допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- «E», 50–57 бали – здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні (обсяг набутих компетентностей здобувача відповідає мінімальним критеріям);
- «FX», 35–49 балів – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу (до 20 %);
- «F», 1–34 бали – здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання й відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота											Підсумковий тест (залік)	Сума
ЗМ1					ЗМ2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	45	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Комунікативні процеси в педагогічній діяльності: навч.-метод. посібник для студ. інж.-пед. спец. денної та заоч. форм навч. / О.Е. Коваленко, Н.О. Брюханова, Т.В. Калініченко; Укр. інж.-пед. акад., каф. педагогіки та методики професійного навчання. Харків: [б. в.], 2013. 99 с.
2. Мамчур Л.І. Комунікативні засади професійного розвитку педагога: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 84 с.
3. Бутенко Н.Ю. Комунікативна майстерність викладача: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2005. 336 с.

4. Амеліна С.М. Тренінги з розвитку умінь та навичок діалогічного спілкування. Дніпропетровськ: Пороги, 2005. 75 с.
5. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2011. 256 с.
6. Киричук В.О. та ін.. Комуникативна компетентність у спілкуванні вчителя з обдарованою дитиною: дидакт. посіб.; НАПН України, Ін-т обдарованої дитини. Київ: Інформаційні системи, 2010. 158 с.
7. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2004. 335 с.
8. Комуникативна культура суб'єктів навчально-виховного процесу професійно-технічних навчальних закладів: методичний посібник / за ред. В.І. Свистун, В.А. Григор'євої. Київ: Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2013. 94 с.

Додаткові

9. Куньч З.Й. Риторичний практикум: навчальний посібник / З.Й. Куньч, Г.П. Городиловська, Я.Б. Турчин, О.Г. Литвин, Л.В. Харчук та ін. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 212 с.
10. Руденко Л.А. Формування комуникативної культури майбутніх фахівців сфери обслуговування у професійно-технічних навчальних закладах: монографія. Львів: Піраміда, 2015. 342 с.
11. Стахів М. Український комуникативний етикет: навчально-методичний посібник. Київ: Знання, 2008. 245 с.
12. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: теорія, технологія, практика: монографія. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2005. 304 с.
13. Будник О.Б., Фомін К.В. Комуникативна педагогіка: навчальний посібник для студентів спеціальності 013 Початкова освіта. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2019. 92 с.
14. Олійник Н.Ю. Комуникативні процеси у навчанні (навчально-методичний посібник для студентів економічного факультету галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво». Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин І.Я., 2017. 92 с.

Інтернет-ресурси

1. www.bdpu.org/library
2. <http://www.nbuiv.gov.ua>
3. <https://scholar.google.com>
4. <https://www.irbis-nbuiv.gov.ua/> – Національна бібліотека імені В.Вернадського;

5. <https://mon.gov.ua/ua/tag/profesiyno-tekhnichna-osvita> – МОН України;
6. <https://ivet.edu.ua/> – Інститут професійної освіти НАПН України;
7. <http://pedosv.kpnu.edu.ua/> – журнал «Педагогічна освіта: теорія і практика»;
8. <https://jrnl.ivet.edu.ua/2> – журнал «Професійна освіта: проблеми і перспективи»;
9. <https://nauka.gov.ua/infrastructure/r.befNwHon/> – журнал «Мистецтво та освіта»;
10. <https://aesthetichpedaction.pnpu.edu.ua/about> – журнал «Естетика та етика педагогічної дії»;
11. <https://sources.pnpu.edu.ua/> – журнал «Витоки педагогічної майстерності»;
12. <https://isr.pano.pl.ua/> – журнал «Імідж сучасного педагога»;
13. <https://dyskurs.info/category/metodyka-navchannya/> – методичний сайт «Дискурс»;
14. <http://urpnpu.pnpu.edu.ua/> – Журнал «Українська професійна освіта»;
15. https://emd.naps.gov.ua/index.php/Educ_Mod_discourse – журнал «Освіта: сучасні дискурси»;